

## Nr 6.

Ankom till riksdagens kansli den 29 mars 1916 kl. 2 e. m.

*Andra kammarens fjärde tillfälliga utskotts utlåtande nr 6  
angående herr Molins i Dombäcksmark motion nr 216,  
om skrivelse till Kungl. Maj:t angående varaktigt be-  
främjande av en rationell fiskeripolitik.*

I motion inom andra kammaren, nr 216, har herr *Molin* i Dombäcksmark hemställt, att andra kammaren för sin del beslutar, att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t snarast möjligt måtte låta utreda på vad sätt staten lämpligen kan medverka till varaktigt befrämjande av en planmässig, rationell fiskeripolitik, exempelvis genom upprättandet av någon i samband med lantbruksstyrelsen och hushållnings-sällskapen stående vetenskaplig praktisk institution, samt för riksdagen framlägga resultatet av denna utredning.

Till stöd för denna hemställan har motionären anfört följande.

*Motionen.*

»Allt större och större problem föras, med vad tiden går, framåt och kräva sin lösning. Nuvarande förhållanden rent av framtvinga omedelbara åtgärder på alla områden ej minst på den viktiga näringspolitikens. I följd av vårt för närvarande allt för stora beroende av främmande länders alster har det blivit för oss en nationell plikt att söka, så långt det står i vår förmåga, att ordna vårt näringsliv, så att vårt oberoende skall ökas och icke minskas. Under innevarande riksdag, som framför alla andra riksdagar känt trycket utifrån och lärt sig inse nödvändigheten av att allt bör göras för att säkerställa näringarna: industrien, jordbruket, skogsdriften m. m., hava en hel del stora, vittomfamnande nationalekonomiska spörsmål framförts, vilka — som är att hoppas — komma att bli föremål för riksdagens synnerliga uppmärksamhet och positiva, landsgagneliga åtgärder.

*Bihang till riksdagens protokoll 1916. 13 saml. 4 avd. 6 häft. (Nr 6.)*

En näringsgren, som tyvärr hittills kommit i skymundan, är fisket, vare sig det nu gäller storsjöfisket, skärgårdsfisket eller sötvattensfisket. Dock torde kunna sägas, att det svenska fisket ingalunda är någon oviktig faktor i folkhushållningen. Att så är hava statsmakterna för länge sedan insett och det redan under hägnen av fredliga förhållanden ute i världen. Vid 1902 års riksdag förelåg en motion av enskilda motionärer med begäran om skrivelse till Kungl. Maj:t, att Kungl. Maj:t täcktes taga i övervägande, huruvida och i vad mån åtgärder lämpligen kunde vidtagas för främjande och upphjälpande av Östersjö- och sötvattensfisket, samt därefter till riksdagen inkomma med förslag i detta avseende. Motionärernas framställning bifölls, och en riksdagsskrivelse i ämnet kom till stånd (nr 142).

Följderna av denna riksdagens hänvändelse hava också visat sig uti de åtgärder, vilka med riksdagens bistånd sedermera vidtagits. Här torde i detta sammanhang endast böra bemärkas, att under årens lopp fiskeridadministrationen väsentligt förbättrats, att staten på flerahanda sätt sörjt för fiskarebefolkningens ekonomiska, kulturella och sociala förhållanden eller åtminstone i vissa avseenden låtit dessa spörsmål bliva föremål för vittgående utredningar, att en lag om gemensamhetsfiske trätt i kraft, och att knappast någon detalj i fråga om fisket icke varit föremål för dryftande.

Men med allt erkännande av den goda vilja riksdagen visat i fråga om fiskerinäringens utveckling, kan man dock ej underlåta att finna, att oändligt mycket återstår, som tarvar omedelbart ingripande i syfte att så ordna fiskerinäringen såväl ute i havet som i sötvattensområdena, att fisket ej blott kan förse Sveriges folk med nödiga produkter utan även lämna överskott för export till främmande länder. Sverige med dess ofantliga fiskeriområden torde framför andra land hava förutsättningar att driva fiske i stort, och på så sätt medelst fiske i avsevärd mån bidraga till ökad nationalförmögenhet och minskat beroende av främmande länder i folk-näringshänseende.

Oavsett således att riksdagen redan 1902 tagit hela fiskerifrågan under behandling och uttryckt sin vilja att något bör göras för fiskets förbättrande och oavsett de många åtgärder, som sedermera vidtagits till fiskerinäringens fromma, torde det ej vara överflödigt att ännu en gång rycka frågan in på livet, då densamma *nu* måste anses äga dimensioner, varom man 1902 med all säkerhet ej hade någon aning.

Vidkommande *havsfisket* torde man skilja på det s. k. storsjö- eller djupvattensfisket och skärgårdsfisket. Det förra torde, vad beträffar väst-

kusten, under nuvarande tider ej lida av så stora svårigheter, helst som priserna oavlätligt gått uppåt och avsättningen varit god och i framtiden med säkerhet även kommer att bliva god. Vad som dock fattas utövarna av det ansträngande och av faror uppfyllda yrket är förbättrade sociala förhållanden, föreningsväsende och försäkring för diverse ändamål, mera stabila avsättningsmöjligheter samt förbättring i fråga om bostads- och sanitära förhållanden. Detsamma gäller naturligtvis alla havsfiskare och och särskilt de norrländska, vars bostads-, äganderätts- och levnadsförhållanden f. n. stå under all kritik. Bristande kunskap i vad man kan kalla fiskeriteknik är också förhanden. Ofantliga värden kunde t. ex. upphämtas i Östersjöns och Bottniska vikens djupvatten, om fiskarebefolkningen ägde kunskap och medel att hämta upp havets skatter. Som exempel härpå kan anföras, att det är först på senare tid några företagsamma fiskare kommit underfund med att torsk med fördel kan fiskas i Bottniska viken.

Angående skärgårdsfisket må nämnas, att strömmingsfisket, som väl måste anses som ett av de viktigaste, erbjuder en massa svårigheter, ej blott i fråga om det rent yrkesmässiga utan också — och vad värre är — i fråga om äganderättsförhållandena. Det torde icke bli någon stabil ordning ägnad att uppmuntra folk att utöva det nationalekonomiskt viktiga yrket, om ej lagen om rätt till fiske grundligt revideras och lag och rätt bli tydligt skrivna. Rent olidlig är en sådan lagstiftning, som sanktionerar s. k. gammal hävd av olika slag vid snart sagt varje klippa, skär och grund, särskilt vad nu gäller den norrländska kusten. Nationens samvete borde förbjuda, att den viktiga fiskerinäringen skall vara beroende av slik lagstiftning.

En omständighet, som är särskilt ägnad att ingiva farhågor för skärgårdsfiskets framtida bestånd, är kraftstationsanläggningarna i våra älvar. Att dessa kraftstationer inverka och i framtiden i än högre grad komma att jämsides med timmerflottningen i mer eller mindre grad fördärva vandringsfisken, särskilt laxen, torde vara uppenbart. Då ett större nationalekonomiskt intresse måste vika för ett mindre, kan det ej komma i fråga, att för endast laxfiskets skull förhindra eller försvåra vattenkraftens tillgodogörande. För flodfisket spela kraftstationerna mindre roll, då fiskerättsägarna ju äga rätt att erhålla full ersättning för de olägenheter för fisket, som kunna uppstå. Så är dock ej fallet med skärgårdsfiskarna, som i och för laxfiskets bestånd äro beroende av att laxen kan få uppgå i älvarna för lek. Om sålunda laxfisket förstöres i älvarna, blir skärgårdsfiskarebefolkningen, som ej kan göra sin rätt gällande, lidande på saken. Så mycket hellre bör det då vara angeläget för statsmakterna att genom effektiva åtgärder för främjande av

det egentliga skärgårds- och djupvattensfisket så att säga soulagera yrkesutövarna av detta fiske för minskat eller förstört laxfiske.

Vad härefter vidkommer själva *flodfisket* är redan nämnt, att vattenkraftsindustrien i förening med trävaruindustrien komma att alldeles fördärva detta fiske åtminstone vad beträffar laxfisket. Då de, som idka flodfisket, i allmänhet jämväl äro strand- och vattenrättsdelägare och såsom sådana åtnjuta ersättning för fiskets förstörande i samband med försäljning av vattenrättskraften, äro vederbörande fiskerättsägare icke så mycket att beklaga, privatekonomiskt sett. Men då förstörandet av fisket tillika drabbar skärgårdsfiskarena, lärer det från moralisk och nationalekonomisk synpunkt ej gå an att utan vidare låta det bli vad det kan. I den mån vattenkraften i våra älvar utnyttjas, måste därför i nationalekonomiskt intresse och i skärgårdsfiskarenas intresse effektiv fiskodling i våra älvar startas och för framtiden upprätthållas. Det hittills i detta avseende av statens fiskeritjänstemän praktiserade systemet att som villkor för byggnadslov i älvarna fordra, att den *första* kraftstationen i älven skall ikläda sig kostnaderna för vandringfiskens bestånd — oavsett huru många kraftstationer sedermera fram i tiden till äventyrs kunna uppstå — är orättfärdigt. Det systemet, vilket hittills i ovist nit tillämpats, är endast ägnat att försvåra och förhindra monteringarna av våra forsar. Skulle någon rättvisa kunna tillskrivas ett system, utgående från att de som förstöra fisket också borde sörja för rationell fiskodling, borde de onera, varom här är fråga, proportionellt fördelas på varje kraftstationsföretag, som kommer till stånd. Men även en sådan proportionell fördelning är ur många synpunkter olämplig, då man på förhand ej vet, huru många företag, som i framtiden kunna komma till utförande. Återstår då icke annat än att staten eller hushållningssällskapen eller båda i förening sörja för själva fiskodlingen och kraftstationerna för fiskevägarnas öppenhållande med den kombinationen, att staten i stället för att ålägga bolag och ekonomiska föreningar, vilka sakna all sakkunskap på området, att bedriva så grannliga saker som fiskodling, beskatta företagen och därmedelst skaffa medel för fiskets upprätthållande. Mycket litet uppmärksamhet har ägnats åt *insjöfisket*. Bildligt talat ligger detta fiske f. n. för fäfet. Ingenting åtgöres för att bringa detsamma på rationell bog. Härutinnan spela äganderättsförhållandena stor roll. Den nya lagen om gemensamhetsfiske har på intet sätt infriat de förhoppningar, som ställdes på densamma. Den har, så vitt jag vet, ingenstädes i Norrland kommit i tillämpning och dock är Norrland ett »de tusen sjöars land». Så länge det ej på något sätt kan ordnas så, att fiskerätten, om så ock

vore genom tvångsåtgärder, kan samlas under ett enhetligt gemensamt styre, i de fall då fiskerätten är splittrad på en massa delägare, så länge är ett rationellt och lönande fiske med ty åtföljande fiskevård omöjligt.

Ett som synes riktigt grepp på denna fråga om insjöfisket återfinnes uti motionerna nr 13 i första kammaren och 99 i andra kammaren vid 1906 års riksdag. Motionärerna framhålla, att Sveriges sjöar upptaga en areal av 3,600,000 hektar. En dylik vattenareal skulle, om den sköttes på ett rationellt sätt, kunna giva en rätt betydande inkomst. F. n. kunde den årliga medelavkastningen ej uppgå till mer än på sin höjd 2 à 3 kg. fisk pr hektar, vilket för hela riket skulle göra en produktion av c:a 9 millioner kg. sötvattensfisk om året. Jämförde man avkastningen av t. ex. Tysklands sjöar, så funne mau, att en medelgod sjö, där avkastar c:a 30 à 40 kg. fisk om året pr har eller 12 till 16 gånger så mycket som en medelgod sjö här i Sverige. Detta kunde ju delvis bero på klimatiska förhållanden, och att de flesta sjöar där äro mindre och grundare än en stor del svenska sjöar, men huvudorsaken till den ofantligt stora olikheten måste dock utan tvivel bero på de olika sätten att hushålla med fisket och tillgodogöra sig fisken. Det är lätt att fatta, säga motionärerna, vilken ofantlig nationell ekonomisk betydelse det skulle hava för vårt land, om våra sjöar kunde fås att avkasta ens hälften så mycket som de tyska sjöarna. Motionärerna ingå därefter på frågan om äganderättsförhållandena och hur dessa enligt motionärernas mening böra lösas. Den uppfattning i ämnet, som motionärerna utvecklat, är utan tvivel riktig och hänvisas f. ö. till motionerna. Ehuru vederbörande utskott fann motionerna »behjärtansvärda» avsgos de med hänvisning till ovan omnämnda riksdagbeslut av år 1902. Sedan har, som också redan nämnts, lagen om gemensamhetsfiske kommit till utan att dock kunna tillfredsställa de mest elementära fordringar på rationell fiskevård i våra sjöar. Med sådana nedslående resultat för ögonen är det allt skäl uti att ånyo låta motiveeringen till motionerna av år 1906 bli föremål för riksdagens begrundande.

Nu är det givetvis inte nog bara därmed, att äganderättsförhållandena ordnas så, att vägen till rationell fiskevård i våra sjöar blir framkomlig. Staten måste verksamt ingripa i syfte att befrämja att också något göres, sedan de största stötestenarna välts bort från vägen. Förslag till sådana åtgärder må dock ankomma på en om möjligt blivande ny och förnuftig administration av sötvattensfisket.

Att uppmuntra och stödja strävandena i fråga om *fiskodling i dammar* och det säkerligen ej föraktliga *bäckfisket* torde jämsides med det övriga ej vara något att alldeles blunda för.

Glädjande nog föreligger redan vid denna riksdag förslag att så tillvida ändra bestämmelserna rörande utlåning av fiskerifonden, att lån skall kunna lämnas i och för anläggning av dammar för fiskodlingsändamål.

Innan det dock kan bli tal om en i alla avseenden rationell fiskevård i våra hav, floder, sjöar, bäckar och dammar kräves ej blott att folk finnes, som med liv och lust vill och kan ägna sig åt fiskerispörsmålen utan även att dessa spörsmål blivit vetenskapligt undersökta och att vi få veta, huru mycket vatten vi ha, vad varje vatten duger till och vad varje fiskart behöver för sin trevnad.

Skam till sägandes stå vi här i Sverige på mycket låg nivå i dessa stycken. De fåtaliga experter vi äga på området, hinna givetvis icke alls att utreda dessa vidlyftiga frågor, och kompetensen hos våra fiskeritjänstemän, som kastas hit och dit, och som hava allt för stora områden under sin domvärjo är, så vitt jag kunnat finna, ej mycket att skryta med. F. n. fungera våra fiskeritjänstemän endast såsom några slags rådgivare utan någon reell makt och myndighet. Med hänsyn till på vissa håll ådagalagd kompetens är ett sådant förhållande ej precis att beklaga, snarare tvärtom, men att det ej är — det ena med det andra — såsom det borde vara i ett ordnat samhälle, ligger i öppen dag. Hushållningssällskapen — det torde kunna fastslås — äro de f. n. mest kompetenta och det är också de, som utträttat något — det lilla som nu är — i fråga om fiskets upphjälpande. Tills vidare och till dess vi kunna glädja oss åt att få se fiskefrågorna bliva föremål för ett mera omfattat vetenskapligt studium — teoretiskt och praktiskt — torde det vara skäl uti att hushållningssällskapen behålla styret ute i det praktiska livet.

Det till vilket jag härutinnan vill komma är att påvisa det oavvisliga behovet här i landet av att en vetenskaplig fiskeriförsöksanstalt kommer till stånd. En så pass viktig näring som fisket kan ej fortfarande få gå så att säga på Guds försyn. Enligt vad jag inhämtat, hava också en del hushållningssällskap lancerat denna idé, vilket till yttermera visso bevisar, att hushållningssällskapen stå med huvudet högre i fråga om omsorgen om fiskerinäringen än vissa statens fiskeritjänstemän ute i orterna. Ej minst med hänsyn till önskvärdheten att befordra denna frågas lösning har jag nedskrivit denna motion. Det måste och det fort nog bringas någon reda i allt detta kaos på fiskerinäringens område. Vad som behöves just nu är en ledande tanke och en ordnande hand på fiskeriväsendets område till nytta för land och folk.

Förevarande motion, som avser åtgärder för befrämjande av en planmässig, rationell fiskeripolitik, behandlar enligt utskottets mening för vårt lands näringsliv synnerligen betydelsefulla frågor. Utskottet har i föreskriven ordning anhållit om yttrande rörande motionen från lantbruksstyrelsen, och är dess sakrika och upplysande yttrande såsom bilaga vidfogad detta utskottsutlåtande. Den framställning till Kungl. Maj:t om inrättande av en statens fiskeriförsöksanstalt, som den 30 september 1915 ingavs av förvaltningsutskottet i Jönköpings läns hushållningssällskap, har också såsom bilaga vidfogats detta utlåtande. Här må ock påpekas, att enahanda framställning till Kungl. Maj:t ingivits av ytterligare ett tiotal hushållningssällskap i landets olika delar.

I inom båda kamrarna vid innevarande riksdag väckta motioner (nr 53 i första kammaren och nr 107 i andra kammaren), vilka motioner remitterats till jordbruksutskottet, behandlas frågor, som delvis sammanfalla med dem, som upptagits i nu förevarande motion. Nämda motioner avse nämligen utredning om en omorganisation av statens fiskeridministration i dess helhet.

Av lantbruksstyrelsens yttrande framgår, att utredning redan pågår rörande inrättande av en statens fiskeriförsöksanstalt med såväl vetenskapligt som praktiskt ändamål, och att jämväl på andra av motionären behandlade områden inom fiskeripolitiken åtgärder i den riktning han föreslagit antingen redan vidtagits eller äro föremål för utredning.

Då sålunda dels riksdagen i annat sammanhang bliver satt i tillfälle att uttala sig angående utredning om en omorganisation av statens fiskeridministration, dels också utredning redan pågår rörande inrättande av en statens fiskeriförsöksanstalt, får utskottet på grund av vad sålunda anförts hemställa,

att herr Molins i Dombäcksmark förevarande motion icke måtte till någon andra kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 28 mars 1916.

På utskottets vägnar:

W. BÄCKSTRÖM.

I förevarande ärendes slutbehandling hava inom utskottet deltagit: herrar Bäckström, Leksell, Andersson i Resebo, Lindmärke,<sup>1</sup> Andersson i Gävle, Johanson i Huskvarna,<sup>1</sup> Kaijser, Flögnfält, Eklund<sup>1</sup> och Lindstam.

<sup>1</sup> Icke närvarit vid utlåtandets justering.

Till KONUNGEN.

Uti en inom riksdagens andra kammare väckt, den 6 februari 1916 dagtecknad motion (nr 216) har herr Emil Molin i Dombäcksmark hemställt

att andra kammaren för sin del beslutar, att riksdagen ville i skrivelse till Eders Kungl. Maj:t anhålla, att Eders Kungl. Maj:t snarast möjligt måtte låta utreda på vad sätt staten lämpligen kan medverka till varaktigt befrämjande av en planmässig, rationell fiskeripolitik, exempelvis genom upprättandet av någon i samband med lantbruksstyrelsen och hushållningssällskapen stående vetenskaplig praktisk institution, samt för riksdagen framlägga resultat av denna utredning.

Genom nådig remiss den 18 nästlidne februari har lantbruksstyrelsen anbefallts avgiva underdånigt utlåtande i fråga om lämpligheten av den i sagda riksdagsmotion begärda utredningen samt det uttalande i övrigt, vartill motionen kunde föranleda.

Till åtlydnad av denna nådiga befallning får, med återställande av remissakten, lantbruksstyrelsen i underdånighet anföra följande.

Då motionären utgår från 1902 års riksdags skrivelse nr 142, angående åtgärder för åstadkommande av en bättre fiskerivård för Östersjö- och sötvattensfisket, torde det vara lämpligt att först genomgå de åtgärder, som i nämnda skrivelse uppräknas såsom ägnade att befordra ifrågavarande fiskens utveckling, och därpå redogöra för vad som sedan dess åtgjorts med anledning av riksdagens sagda skrivelse.

De i skrivelsen framhållna åtgärderna äro följande:

- 1) åstadkommande av s. k. fiskeriföreningar;
- 2) bildande av försäkringsföreningar för båtar och redskap;
- 3) höjande av fiskarens yrkesskicklighet;
- 4) befordrande av större sakkunskap och insikter hos fiskeriinstruktörer och tillsyningsmän;
- 5) ett mera verksamt stöd åt hushållningssällskapen från statens sida såväl i statsanslag till fiskerinäringens befrämjande som genom statens fiskeradministration;
- 6) införande av distriktsindelning i fiskeridistributionen och möjliggörande för fiskeritjänstemännen att odelat ägna sitt arbete åt den uppgift staten genom dem velat befordra.

Genom nådig remiss den 30 maj 1902 anbefalldes Eders Kungl. Maj:t lantbruksstyrelsen att anmoda Eders Kungl. Maj:ts befallningshavande i rikets samtliga län att var för sig, sedan vederbörande landsting och hushållningssällskap lämnats tillfälle att yttra sig, till lantbruksstyrelsen inkomma med de yttranden, som kunde komma att avgivas, och eget underdånigt utlåtande, och därefter till

Eders Kungl. Maj:t jämte eget underdånigt utlåtande överlämna samtliga till ärendet hörande handlingar.

Uti sitt underdåniga utlåtande i ärendet den 13 november 1903 har lantbruksstyrelsen i huvudsak yttrat följande.

Beträffande inrättandet av fiskeriföreningar uttalade lantbruksstyrelsen, att det enligt styrelsens uppfattning skulle vara till stor nytta för landet, om genom förändring av dåvarande lagstiftning s. k. tvångsföreningar mellan fiskedelägare skulle komma till stånd med ändamål att för medlemmarnas räkning på ett rationellt sätt bedriva fisket. Det syntes emellertid icke kunna åligga lantbruksstyrelsen att utarbета formulerat förslag till den lagändring, som skulle fordras för genomförandet av en dylik förändring inom vår fiskelagstiftning, eller att vidare ingå på denna fråga, varigenom de mera brådsakande åtgärderna till åstadkommandet av en bättre fiskevård skulle utan motsvarande gagn fördröjas.

I avseende å inrättande av försäkringsföreningar för båtar och redskap meddelade lantbruksstyrelsen, att styrelsen uti underdånig skrivelse den 14 november 1890 bland annat hemställt, att ett belopp av 25,000 kronor måtte beviljas för åstadkommande, i enlighet med ett av styrelsen i sådant avseende upprättat förslag, av försäkringsföreningar. Vid föredragning av detta ärende inför Eders Kungl. Maj:t den 12 januari 1891 hade chefen för civildepartementet, på sätt inhäntades av det vid statsverkspropositionen till samma års riksdag fogade statsrådsprotokoll över civilärenden, uttalat, att det syntes ganska tivelaktigt, huruvida dylika föreningar skulle lyckas tillvinna sig en allmänare anslutning bland fiskarebefolkningen, då enda sättet att vinna en verksam kontroll därå, att icke fiskaren själv genom vårdslöshet eller annorledes orsakade förlust av försäkrad redskap, syntes vara, att blott en del av det försäkrades värde ersattes, men detta å andra sidan naturligtvis betydligt minskade fördelen för fiskaren att hålla redskapen försäkrad. Då emellertid det belopp, varmed, och det sätt i övrigt, varpå försäkringsförening för båtar eller redskap syntes böra av staten understödjas, naturligtvis måste bliva beroende på föreningens omfattning, dess organisation m. m., ansåge föredragande departementschefen sig icke för det dåvarande, då någon begäran om understöd för någon viss förening icke föreläge, böra tillstyrka äskandet hos riksdagen av medel för dylika ändamål, helst det icke syntes vara omöjligt, därest ansökningar om understöd för åstadkommande av dylika föreningar skulle under den närmaste tiden göras, att av de medel, som då vore å ordinarie stat anvisade till fiskerinäringens understöd, eller från tillgängliga besparingar bereda tillgång därtill. Bildandet av försäkringsföreningar skulle sannolikt ock kunna befrämjas därigenom, att fiskare, som förbunde sig att försäkra båt eller redskap, för vars anskaffande lån från fiskerifonden söktes, tillerkändes företräde framför andra till erhållande av lån. I enlighet med föredragande departementschefens åsikt i detta avseende hade Eders Kungl. Maj:t icke funnit skäl att med anledning av lantbruksstyrelsens berörda hemställan då vidtaga någon åtgärd.

Sedermera hade emellertid filosofie doktorn A. V. Ljungman, dåvarande fiskeriasistenten F. Trybom samt v. häradshövdingen K. G. Herlitz blivit av chefen för civildepartementet tillkallade för att utarbета förslag till normalregle-

mente för fiskeriförsäkringsföreningar samt till de villkor, varpå sådana föreningar skulle kunna erhålla statsanslag. Detta förslag hade till departementschefen den 31 maj 1892 avgivits och tryckts på departementets föranstaltande. Någon vidare åtgärd syntes likväl sedermera icke hava blivit vidtagen i det med förslaget avsedda syfte. Emellertid syntes det vara synnerligen önskligt, att denna angelägenhet bleve genom statens åtgöranden befordrad och att fiskeriförsäkringsföreningar mera allmänt bildades och komme i åtnjutande av statsunderstöd, så att det bleve möjligt för var och en av dem att bilda en grundfond, varförutan sådan förening löpte fara att icke kunna infria sina förbindelser.

En annan försäkringsform, som syntes böra komma till stånd och vinna spridning bland fiskarebefolkningen, vore olycksfallsförsäkring för fiskare.

Även fiskeriundervisningens ordnande hade lantbruksstyrelsen ansett vara av förhållandena oundgängligen påkallat, men likasom övriga därmed i samband stående, under ärendets handläggning föreslagna åtgärder, såsom anvisande av medel till stipendier eller understöd åt fiskare, som genomginge fiskareskolor, syntes för det dåvarande och intill dess fiskeriadministrationen blivit ordnad, förevarande fråga icke kunna definitivt avgöras, varföre lantbruksstyrelsen förbehölle sig att framdeles, i den mån förhållandena sådant påkallade, hos Eders Kungl. Maj:t göra framställning i förevarande ämne.

Angående fiskeriadministrationens omorganisation yttrade landtbruksstyrelsen bland annat följande:

Mot den dåvarande organisationen, särskilt fiskeritjänstemännens åliggande att inom hela landet vara verksamma för fiskerinäringens utveckling, hade framställts åtskilliga ganska avsevärda erinringar. Sålunda hade framhållits, att det icke hade kunnat vara till fördel för det med fiskeritjänstemännens anställande avsedda ändamål, att dessa tjänstemän i saknad av bestämda distrikt varit uteslutna från möjligheten att komma i någon närmare och ofta upprepad beröring med fiskeribefolkningen inom särskilda orter samt att noggrannare lära känna förhållandena inom samma orter. På samma gång landtbruksstyrelsen icke kunde underkänna vikten af vad sålunda mot den dåvarande ordningen anförts, ville styrelsen för egen del framhålla, hurusom hushållningssällskapen, vilka det tillkomme att, vart inom sin ort, handhava den närmaste omsorgen om fiskets utveckling, under dåvarande förhållanden icke kunde i regel påräkna att av hos dem anställda tjänstemän erhålla det sakkunniga biträde, varförutan deras verksamhet i förevarande avseende icke kunde bliva verkligt framgångsrik. Hos vissa hushållningssällskap hade väl funnits anställda i detta hänseende fullt kompetenta personer, men detta förhållande kunde anses hava endast undantagsvis ägt rum. Det borde ej heller förbises, att det skulle vara för hushållningssällskapen av ganska stor betydelse att från lokalt anställda statstjänstemän få mottaga förslag till åtgärder, som borde vidtagas i fiskerinäringens intresse, och till utvecklande av de möjligheter, som i sådant avseende inom de särskilda distrikten kunde förefinnas. Under en längre tid hade genom fiskeritjänstemännen utförts undersökningar av de olika fiskevattnen inom länen, varvid icke ringa svårighet mött för lantbruksstyrelsen att kunna för dessa undersökningar fastställa nöjaktig plan, då de särskilda fiskeritjänstemännen icke haft någon lokal utgångs-

punkt för sin verksamhet utan måst användas över hela landet. Vid en uppdelning av riket i distrikt skulle varje fiskeritjänsteman få sin särskilda uppgift i förevarande avseende och en alldeles personlig anledning att verka för fiskevattnens undersökning, vilket i en mycket avsevärd grad skulle underlätta dessa arbeten och befordra planmässigheten i desamma. I några av de yttranden, som inkommit, hade kunnat spåras en viss misstro till distriktsindelningens fördelar och antydan gjorts därom, att hushållningssällskapens befogenheter i fråga om förvaltningen af fisket skulle kunna därigenom lida intrång samt konflikter sålunda möjligen uppstå. Dessa farhågor ansåge lantbruksstyrelsen vara helt och hållet ogrundade, då distriktsindelningens införande i ingen mån kunde minska hushållningssällskapens inflytande på sagda förvaltning. Snarare kunde det synas, som om för hushållningssällskapen möjligheterna och tillfällena att befordra fiskerinäringens intressen skulle på detta sätt kunna ökas genom samarbetet med fiskeritjänstemännen, så att, på samma gång genom den tilltänkta distriktsindelningen fiskeritjänstemännens verksamhet bleve mera effektiv än dittills, detsamma även skulle bliva förhållandet med hushållningssällskapens. Av vad sålunda anförts syntes framgå, att enligt lantbruksstyrelsens uppfattning genom den föreslagna distriktsindelningens genomförande större planmässighet och effektivitet skulle åstadkommas såväl i statens verksamhet för fiskeriernas befrämjande som i hushållningssällskapens och fiskerinäringens därigenom komma att njuta fördelarna av en starkare utveckling till den fiskeriidkande befolkningens och hela landets fromma.

Vidare yttrade lantbruksstyrelsen bland annat följande beträffande den av riksdagen i dess återopade skrivelse behandlade fråga om ett mera verksamt stöd från statens sida till fiskerinäringens höjande i form av statsanslag, varom även i åtskilliga av de inkomna yttrandena önsknings framstälts. Genom nådig kungörelse den 12 augusti 1901 hade Eders Kungl. Maj:t förklarar, att av det under nionde huvudtiteln å ordinarie stat uppförda anslag till fiskerinäringens understöd tills vidare högst 20,000 kronor årligen komme att såsom bidrag till fiskeridministratonen och fiskets befrämjande i de särskilda orterna tilldelas hushållningssällskap eller landsting, samt föreskrivit villkoren, under vilka dylika statsbidrag kunde beviljas. Under de tvänne år, som förflutit sedan sagda författning utkommit, hade två gånger fördelning av berörda summa ägt rum, och hade till följd av summans otillräcklighet nedprutningar i de begärda beloppen måst ske, nämligen år 1902 med 1,700 kronor och år 1903 med 7,400 kronor. Det syntes därav, att anslaget icke fullt räckt till för ändamålet, och med den livaktighet, som för det dåvarande syntes råda på detta område inom de särskilda orterna, syntes anslaget bliva än mera otillräckligt, helst, i den mån en mera verksam fiskeridministraton komme till stånd, åtgärder till fiskerinäringens höjande syntes komma att i än högre grad vidtagas. Därav syntes alltså framgå, att ytterligare medel borde beredas för ifrågavarande ändamål till belopp, som lantbruksstyrelsen ansåge icke böra sättas lägre än till 10,000 kronor, så att för ändamålet kunde vara att beräkna ett belopp af 30,000 kronor, varjämte, förutom erforderliga löner och arvoden enligt det föregående, av anslaget syntes böra vara för Eders Kungl. Maj:t disponibelt ett belopp av omkring 20,000 kro-

nor för tillfälliga eller årligen återkommande ändamål, såsom till fiskeriförsöks anställande, fiskodlingsanstalter, driften av fiskeriadministrationens fartyg m. m.

På grund av vad här i korthet blivit anfört hemställdes lantbruksstyrelsen, att Eders Kungl. Maj:t måtte *dels* vidtaga erforderliga åtgärder för att en sådan ändring i gällande lagstiftning måtte komma till stånd, att föreningar av fiskeberättigade i sammanhängande fiskevatten, med ändamål att åstadkomma ordning och uppsikt över fisket till dettas bevarande och förökande, måtte kunna på i lag stadgade villkor bildas, *dels* ej mindre på grundvalen av det utav tillkallade sakkunnige den 31 maj 1892 upprättade förslag vidtaga åtgärder för bildandet av försäkringsföreningar för fiskeägares båtar och redskap, än även gå i författning om verkställandet av sådana undersökningar, beräkningar och andra åtgärder, på grund av vilka en olycksfallsförsäkring för fiskare måtte kunna komma till stånd, *dels* anbefalla lantbruksstyrelsen att, så snart omständigheterna medgäve, till Eders Kungl. Maj:t inkomma med förslag till ordnandet av fiskeriuervisningen inom landet, *dels* ock uti nådig proposition föreslå riksdagen *dels* att, med godkännande av det utav lantbruksstyrelsen i det föregående framställda förslag till ordnandet av fiskeriadministrationen samt den av styrelsen föreslagna stat för densamma jämte övriga i sammanhang därmed förordade villkor och bestämmelser, medgiva, att sagda förslag skulle genomföras i den mån sådant bleve möjligt, på sätt lantbruksstyrelsen förordat, *dels* att ej mindre för anställande från och med år 1905 av två fiskeriintendenter, en fiskeriasistent, två fiskeristipendiater samt en fiskeriingenjör, än även för höjande av då utgående statsbidrag till hushållningssällskap eller landsting samt bestridande av andra utgifter för fiskerinäringens behov, enligt vad ovan sägs, höja anslaget till fiskerinäringens understöd från 42,000 kronor till 66,000 kronor, *dels* ock att till anställande av en fiskeristipendiat på extra stat för år 1905 anvisa ett belopp av 1,500 kronor.

Enligt skrivelse den 13 april 1904, i anledning av Eders Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under nionde huvudtiteln gjorda framställningar angående åtgärder till fiskerinäringens befrämjande, anmälde riksdagen, att riksdagen godkänt stat för statens fiskeriadministration, och genom nådigt brev den 17 juni 1904 fann Eders Kungl. Maj:t gott att bland annat *dels* fastställa den av riksdagen beslutade staten för statens fiskeriadministration och *dels* uppdraga åt lantbruksstyrelsen att, så snart sig göra låte, till Eders Kungl. Maj:t inkomma med förslag till instruktion för statens fiskeriadministration samt till de övriga föreskrifter, som för den nya organisationens successiva genomförande erfordrades. Från och med år 1905 hava de till den nya organisationen börande befattningarna efter hand blivit besatta, den sista, fiskeriintendentsbefattningen i övre norra distriktet, från den 1 januari 1912, från vilken tid den nya organisationen således varit fullt genomförd.

Samtidigt som denna omorganisation av fiskeriadministrationen pågick, vidtogos emellertid åtgärder för att tillgodose även övriga önskemål, som uttalats i 1902 års riksdags åberopade skrivelse. Frågan om åstadkommandet av s. k. fiskeriföreningar hade återupptagits vid 1906 års riksdag, vid vilken i vardera kammaren väckts motion med förslag om underdånig framställning, att Eders

Kungl. Maj:t måtte genom sakkunniga låta utreda i vad mån och på vilket sätt en obligatorisk sammanslutning av fiskevattensägare för fiskets bedrivande för delägarnas gemensamma räkning kunde komma till stånd, samt till näst sammanträdande riksdag framlägga nådig proposition i ämnet. Lagutskottet, som fann syftet med ifrågavarande motioner vara synnerligen behjärtansvärt, hemställde emellertid, under erinran om 1902 års riksdagsskrivelse och den behandling, som av Eders Kungl. Maj:t ägnats däri omförmälda spörsmål, att motionerna ej måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda, och denna utskottets hemställan bifölls av båda kamrarna.

Emellertid anmodade chefen för jordbruksdepartementet den 25 september 1906 sakkunniga att biträda inom departementet vid verkställande av utredning och avgivande av förslag till åtgärder för åstadkommande av fiskeriföreningar jämte vad därmed kunde äga sammanhang. Det slutliga resultatet av detta arbete blev den av 1913 års riksdag antagna och av Eders Kungl. Maj:t den 30 juni 1913 utfärdade »Lag om gemensamhetsfiske» ävensom en del i samband därmed utfärdade lagändringar.

Den andra fråga, som påpekats i riksdagens åberopade skrivelse, nämligen bildande av försäkringsföreningar för båtar och fiskeredskap, synes icke hava varit föremål för någon direkt åtgärd från regeringens sida. Däremot hava några enskilda försök, till en del av vilka staten lämnat bidrag, gjorts i antytt syfte, dock utan någon större framgång. Erfarenheten såväl hos oss som i andra länder har nämligen visat, att redskapsförsäkring utom under en del alldeles särskilda förhållanden är så gott som omöjlig att genomföra, och för båtförsäkring äro våra fiskare i regel mycket litet intresserade, utom då det gäller större däckade farkoster.

Medan således för båt- och redskapsförsäkring hittills finnas endast några enskilda föreningar, har genom nådiga kungörelsen den 2 oktober 1908 tillfälle beretts fiskare att i riksförsäkringsanstalten erhålla försäkring mot skada till följd av olycksfall.

I samband med det nu anförda torde böra omnämnas, att Eders Kungl. Maj:t genom nådigt brev den 24 mars 1905 förordnat, att stormvarningar skulle genom lantbruksstyrelsens försorg efter samråd med föreståndaren för meteorologiska centralanstalten offentliggöras å lämpliga platser vid rikets västra kust i huvudsaklig överensstämmelse med ett av dåvarande fiskeriinspektören Filip Trybom framlagt förslag, och uppdrogs åt lantbruksstyrelsen att hava överinseende över samtliga för dessa stormvarningar gjorda inrättningar samt föreskrevs tillika, att den närmare uppsikten över stormvarningsstationerna skulle utövas av de lantbruksstyrelsen underlydande fiskeritjänstemännen. Numera finnas stormvarningsstationer vid Sveriges alla kuster.

En annan åtgärd, som avser beredande av större trygghet åt fiskarena vid utövandet av sitt yrke, är anläggandet av fiskehamnar.

Sedan riksdagen år 1905 med bifall till Eders Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning beviljat anslag för verkställande av undersökning av de lokala förhållandena å Sveriges kuster med hänsyn till behovet av och betingelserna för anläggning av nya och förbättring av redan befintliga fiske- och mindre hamnar,

förordnade Eders Kungl. Maj:t den 16 juni 1905, att en kommission skulle tillsättas med uppdrag att företaga en sådan undersökning samt avgiva utredning i ämnet. I februari 1909 avgav fiskehamnskommissionen sitt betänkande, år 1911 framlade Eders Kungl. Maj:t förslag om anslag till byggande av sex av de av kommissionen föreslagna hamnarna, men riksdagen beslöt på förslag av enskilda motionärer byggande av alla de i kommissionens förteckning upptagna 24 hamnar, vilka skulle byggas uteslutande av staten, samt beviljade därtill ett anslag å 2,788,000 kronor och anvisade därav å extra stat för år 1912 ett belopp av 232,000 kronor. Byggandet av dessa hamnar ledes av en särskild byrå i väg- och vattenbyggnadsstyrelsen.

En annan åtgärd, som delvis avser att skydda fiskarena mot skadegörelse å redskap, är utbetalande av belöningar för sälars dödande.

Sedan 1913 års riksdag på framställning av Eders Kungl. Maj:t *dels* medgivit, att från förslagsanslaget till belöningar för rovdjurs dödande må på sätt Eders Kungl. Maj:t kan finna skäligt föreskriva, utgå belöningar för dödande av sälhundar med 4 kronor för varje dödad sälhund, *dels ock* höjt detta anslag, då 12,000 kronor, till 38,000 kronor eller med 26,000 kronor, hava dylika belöningar från och med 1914 års början utbetalats under lantbruksstyrelsens kontroll.

För höjande av fiskarens yrkesskicklighet har riksdagen för vart och ett av åren 1903—1912, med anledning av Eders Kungl. Maj:ts i ämnet gjorda framställningar, på extra stat anvisat ett anslag av 2,250 kronor såsom bidrag till anordnande av undervisningskurser i navigation för bohüslänka fiskare, under förutsättning att Göteborgs och Bohus läns hushållningssällskap eller landsting för ändamålet bidrage med tillsammans 2,000 kronor. Sedermera har riksdagen, likaledes med anledning av Eders Kungl. Maj:ts i ämnet gjorda framställningar, såsom bidrag till anordnande av undervisningskurser och hållande av föredrag i navigation m. m. för bohüslänka fiskare, under förutsättning att av Göteborgs och Bohus läns hushållningssällskap eller landsting eller eljest för ändamålet tillsköttes minst 1,150 kronor, på extra stat för vart och ett av åren 1913—1916 anvisat ett anslag av 1,400 kronor. Det har förutsatts, att af statsanslaget för varje år skulle bestridas arvode till en inspektör, 250 kronor, och hälften av övriga kostnader med 1,150 kronor. För dessa anslag hava årligen i olika delar av länet hållits flera kurser, som räckt 3—8 veckor.

Från och med år 1905 har Malmöhus läns hushållningssällskap under en följd av år anvisat 600 kronor om året till tvänne kurser på omkring 36 timmar var för länets kustfiskare. Undervisningen vid dessa kurser omfattade motorlära, navigation, havets och de i ekonomiskt avseende viktigaste havsfiskarnas naturlära samt gällande fiskeriförordningar.

För sötvattenfiskarens undervisning finnas tvänne fiskeriskolor. År 1903 anordnade artisen A. M. Lindström en fiskeriskola vid den av honom inrättade och ledda fiskodlingsanstalten vid Ängelsberg i Västmanland. Kursen där räckte under de första åren 4 månader, numera 9 månader, varav den teoretiska undervisningen tager ungefär 3 veckor. Såväl fiskodlingsanstalten som skolan ägas sedan åtskilliga år tillbaka av ett bolag, »Aktiebolaget Mellersta Sveriges fiskodlingsanstalt», som för skolans underhåll åtnjuter ett statsanslag av 3,500 kro-

nor. Sedan bolaget anlagt fiskdammar å Klotens kronopark, har skolan flyttats dit, fastän eleverna även få deltaga i arbetena vid fiskodlingsanstalten i Ängelsberg och vid bolagets arrenderade insjöfiske vid Fullerö i Mälaren.

Den andra fiskeriskolan inrättades år 1908 av Södra Sveriges fiskeriförening vid föreningens fiskeriförsöksstation i Aneboda i Kronobergs län. Kursen, som under de första åren räckt nära 9 månader, fortgår numera under 10 månader, varav 2—3 månader upptagas av teoretisk undervisning. För sin utbildning få eleverna deltaga i arbetena icke allenast vid fiskeriförsöksstationen i Aneboda utan även vid föreningens fiskodlingar och insjöfiskerier i olika delar av Kronobergs och Malmöhus län.

Eleverna från dessa två fiskeriskolor hava efter genomgången kurs till en stor del erhållit anställning såsom fiskeriinstruktörer, fiskmästare eller fiskeritillsyningsmän hos olika hushållningssällskap eller såsom föreståndare för privata dammhushållningar eller fiskare på större gods. Dessa skolor hava således bidragit dels till höjande av fiskarens yrkesskicklighet och dels till att fiskerinstruktörer och tillsyningsmän kunnat förvärva större sakkunskap och insikter, således i det syfte riksdagen i sin åberopade skrivelse uttalat.

Vad slutligen beträffar i sagda skrivelse uttalade önskan om ett mera verkamt stöd åt hushållningssällskapen från statens sida såväl i statsanslag till fiskerinäringens befrämjande som genom statens fiskeriadministration, så torde följande böra nämnas. Sedan 1912 års riksdag med anledning av Eders Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning höjt det under anslagstiteln fiskerinäringens understöd uppförda anslag till fiskeriadministrationen och fiskets befrämjande i de särskilda orterna med 35,000 kronor eller således från 30,000 kronor till 65,000 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att på de villkor, Eders Kungl. Maj:t kunde finna gott föreskriva, därav anvisa 20,000 kronor till insamlande av primäruppgifter för fiskeristatistiken, hava de anslag, som beviljats hushållningssällskap och landsting för fiskeriändamål, mer än fördubblats mot förr. Vidare har genom omorganisationen av statens fiskeriadministration hushållningssällskapen beretts tillfälle att erhålla sakkunnigt biträde vid fiskerifrågors behandling. De flesta hushållningssällskap hava även i större utsträckning begagnat sig härav, enligt vad lantbruksstyrelsen tror, till nytta för deras verksamhet för fiskets främjande.

Med föranledande av Eders Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning hade 1892 års riksdag till inrättande av en fond för fiskerinäringens befrämjande, från vilken fond i mån av tillgång och på vissa av riksdagen angivna villkor lån finge tilldelas landsting eller hushållningssällskap, som förklarar sig villigt att utlämna låneunderstöd för anskaffande av fiskebåtar och fiskeredskap eller för anläggande av smärre inrättningar för tillgodogörande och förädling av fiskets produkter, beviljat ett anslag av 100,000 kronor. Med ytterligare av riksdagen beviljade anslag och inflytande räntor å de från fonden utlämnade lån har denna fond numera stigit, så att därifrån från och med år 1907 årligen kuunat utlämnas lån till sammanlagt 750,000 kronor. Av alla åtgärder till fiskerinäringens höjande torde väl knappast någon hava i högre grad bidragit till havsfiskets snabba utveckling under de senaste åren. Tack vare denna fond har det näm-

ligen varit möjligt för fiskarena att anskaffa motorbåtar, snörpvadar och ålbotten-garn, utan vilka havsfisket hade förblivit på samma låga ståndpunkt som förut.

Arbetet för fiskets höjande i Östersjön och de stora sjöarna, som stå i förbindelse därmed, har under de senaste åren underlättats därigenom, att riksdagen på Eders Kungl. Maj:ts framställning för anskaffande av ett fartyg för fiskeri-administrationens behov å extra stat för år 1908 anvisat ett belopp av 29,000 kronor. Fartyget var färdigt och besiktigt hösten 1908 och började användas år 1909. Utom undersökningar, som med tillhjälp av detta fartyg anställdes i och för avgivande av fiskeritjänstemännens yttranden i olika fiskerifrågor och påbörjade mera omfattande arbeten, vilka ännu icke hunnit avslutas, har från fartyget anställdes en mängd fiskeförsök, av vilka här må nämnas t. ex. de, genom vilka blivit ådagalagt, att på bankarna norr och söder om Gotska Sandön kan bedrivas ett lönande fiske efter torsk, flundra och piggvar.

Bland åtgärder, som under de senaste åren vidtagits till sötvattensfiskets höjande, torde bildandet av Södra Sveriges fiskeriförening hava gjort största nytta. Föreningen, som stiftades år 1906, har under de tio år den existerat redan uträttat ett betydande arbete för införande i Sverige av damm-hushållning och moderna, rationella principer vid insjöfiske. Ett par tusen tunnland med karp- och sutardammar hava blivit anlagda under de senaste åren, och torde en mycket stor del av dessa anläggningar hava tillkommit på grund av Södra Sveriges fiskeriförenings verksamhet eller främjats av denna, varjämte vid de av föreningen arrenderade sjöarna i Malmöhus län vid fiskedriften införts fullt moderna brukningsmetoder, vilka nu avprovos där. Jämsides med de praktiska fiskodlings- och fiskeförsöken i dammar och sjöar går en biologisk undersökning av dessa vatten för att utröna de på fiskproduktionen inverkan de orsakerna. För sin fiskeriförsöks- och fiskodlingsverksamhet åtnjuter föreningen ett statsanslag, som under de senaste åren uppgått till 10,000 kronor, varförutom den erhåller 8,500 kronor till underhållet av sin tidigare omnämnda fiskeriskola i Aneboda.

Uti sin motion har herr Molin bland annat även framhållit, att den nya lagen om gemensambetsfiske icke infriat de förhoppningar, som ställts på den-samma. Lantbruksstyrelsen har haft sin uppmärksamhet fäst på denna fråga och redan hösten 1915 påbörjat en utredning av orsakerna till detta förhållande, och skall styrelsen, så snart utredningen hunnit avslutas, inkomma med underdånig framställning i ärendet.

Herr Molin fränkänner statens fiskeritjänstemän varje delaktighet i fiskets upphjälpande i Sverige. De åtgärder, för vilka lantbruksstyrelsen redogjort i det föregående, tala tillräckligt om vad statens fiskeritjänstemän uträttat. Lantbruksstyrelsen, som följt dessa tjänstemäns verksamhet under hela deras tjänstetid i fiskeriadministrationen, kan betyga, att denna verksamhet är förtjänt av det största erkännande. Till följd av den grundliga teoretiska underbyggnad dessa tjänstemän äga och deras intresse för saken har det lyckats dem att utföra ett omfattande nyttigt arbete för fiskerinäringens höjande. För att bereda dem tillfälle att få en större praktisk utbildning och erfarenhet har lantbruksstyrelsen i samband med en år 1913 gjord underdånig framställning om reglering av fiskeritjänstemännens löner föreslagit ytterligare åtgärder i antydd riktning.

Då herr Molins motion går ut på upprättandet av en vetenskaplig praktisk institution för fiskeriundersökningar får lantbruksstyrelsen framhålla, att de institutioner, som hittills varit avsedda för fiskeriundersökningar och fiskeriförsök, inrättats på initiativ av statens fiskeritjänstemän. Sålunda inrättades den första fiskodlings- och sötvattensbiologiska anstalten här i landet redan år 1891 av dåvarande fiskeriinspektören dr R. Lundberg, varförutom Södra Sveriges fiskeriförening och dess fiskeriförsöksstationer tillkommit på förslag av dåvarande fiskerintendenten i södra distriktet, undertecknad Nordqvist. Även senare har lantbruksstyrelsen haft sin uppmärksamhet fäst på fiskeriförsöks- och undersökningsverksamheten. Våren 1914 förordnade lantbruksstyrelsen statens fiskeritjänstemän att inom olika delar av riket anställa en undersökning beträffande resultaten av de dittills verkställda fisikinplanteringarna. Ett av ändamålen med denna undersökning var att påvisa behovet av grundliga fiskeri- och hydrobiologiska undersökningar för att av fiskodlingen få tillfredsställande resultat. Denna undersökning är ännu icke avslutad. Vidare hava på lantbruksstyrelsens förslag med bistånd av en del hushållningssällskap från och med år 1915 inrättats så kallade fiskeribokföringsstationer, som äro avsedda att bilda utgångspunkter för lokala fiskeriförsök, motsvarande de lokala fältförsöken på jordbrukets område.

Den 30 september 1915 har Jönköpings läns hushållningssällskap i en underdånig skrivelse hemställt om inrättande av en statens fiskeriundersökningsanstalt. I denna hemställan hava ett stort antal andra hushållningssällskap instämt. Denna fråga är för närvarande föremål för utredning inom lantbruksstyrelsen.

På grund av vad sålunda blivit anfört får lantbruksstyrelsen såsom sin åsikt uttala, att den uti ifrågavarande riksdagsmotion begärda utredningen icke för närvarande synes påkalla några särskilda åtgärder.

Stockholm den 13 mars 1916.

Underdånigst

*Wilhelm Flach.*

*Fredrik Egerström.*

*Osc. Nordqvist.*

*Bilaga 2.*

## Till KONUNGEN.

Jönköpings läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott har, efter framställning av hushållningssällskapets fiskeristyreelse vid sammanträde den 9 sistlidne juni, beslutat att ingå till Konungen med underdånig hemställan om inrättande av en statens fiskeriundersökningsanstalt.

Såsom stöd för denna framställning vill förvaltningsutskottet i underdånighet anföra följande:

Under de senaste årtiondena har länets hushållningssällskap i rätt stor omfattning bedrivit fiskplantering, huvudsakligen i den form, att i vederbörande vattendrag inplanteras för dem förut främmande fiskarter. Resultatet av fiskodlingen kan ännu icke i sin helhet överblickas. Ehuru odlingen i några få fall slagit så väl ut, att de med odlingsverksamheten förenade kostnaderna blivit täckta genom den ökning i utbytet fisket lämnat, tack vare dessa få lyckade planteringar, kan dock med skäl påstås, att fiskodlingen i stort sett icke blivit vad den under gynnsamma förhållanden borde blivit. Ty det ligger i öppen dag, att ett misslyckande föreligger så tillvida, som de förväntningar, man för några tiotal år sedan ställde på fiskodlingen, icke på långt när gått i uppfyllelse.

Orsaken härtill kan icke ligga däri, att dessa förväntningar voro överspända. Förvaltningsutskottet är för sin del övertygat om, att man på fiskodlingen kan bygga mycket vittgående förhoppningar. Utan orsaken måste vara den, att vi för närvarande icke äga den kännedom om fiskarnas natur och om försökens lämpligaste anordning, som är nödvändig för en fullt effektiv fiskodling. Här må endast påpekas, att vi behöva, i fråga om var och en av de ekonomiskt viktiga fiskarterna, en betydligt utvidgad kännedom om äggens, det späda ynglets och de senare åldersstadiernas levnadsbehov beträffande näringsämnen, vattnets kemiska sammansättning, dess syrehalt och halt av andra gaser, dess temperatur, lekplatsernas beskaffenhet o. s. v. Särskilt kännbar är svagheten, att vi veta så obetydligt om det spädaste ynglets levnadsbehov. Med hänsyn till det nu sagda kan man utan överdrift påstå, att inplanteringarna under nuvarande förhållanden till största delen måste ske på måfå, en sak, som naturligen i hög grad måste inverka på resultatet.

Hittills har fiskodlingen, som nämnt, huvudsakligen haft till mål att införa värdefullare fiskarter i de vatten, där sådana förut saknats, och icke ens med denna relativt begränsade omfattning har den haft tillräklig sakkännedom till sitt förfogande. Men enligt förvaltningsutskottets mening bör slutändamålet för

fiskodlingen icke endast vara att uppnå goda resultat med de metoder och i den arbetsform i övrigt, som för närvarande är rådande. Fiskodlingen måste avse icke endast att vara en faktor till upphjälpanDET av ett fiske, som bedrivs efter i huvudsak samma principer som de hittillsvarande, utan den måste sträva efter att lägga om hushållningen med våra sjöar på en fullständigt ny bog.

De medel, man begagnat sig av för att uppnå en förbättrad fiskerihushållning, ha hittills i huvudsakligaste grad bestått i lagstiftningsåtgärder, och dessa ha så gott som uteslutande avsett att förhindra överbeskattning av fiskebestånden. Det är tydligt, att man härmed endast kan förbindra, att fiskets avkastning sjunker *nedom* en viss gräns. Till en avsevärd *förbättring* kan man icke nå fram på denna väg. En sådan kan endast åvägbringas genom att basera sjöarnes avkastning icke på fiskbeståndens naturliga föryngring, utan på fiskodling; vad som skall begränsa dennas omfattning bör endast vara sjöns förråd av näring för fiskstammen. Målet bör tydligen vara att genom på vetenskapliga grunder baserade beräkningar kunna behärska vattnets köttproduktion ungefär efter samma metoder, som man tillämpar inom jordbruket. Man bör alltså sträva efter att kunna sörja för återväxten icke genom att lämna kvar en tillräcklig stark avelsstam, utan genom årlig plantering, och sedan detta lyckats, bör man lämna den restriktiva lagstiftningen och tvärtom sträva efter att i möjligaste mån årligen utfiska hela den årsklass av fiskarten i fråga, som visar sig mest lämplig för uppfiskning. En något så när allmän tillämpning av dessa principer på Sveriges sjöar torde icke kunna genomföras utan att fiskaren i allmänhet också själv blir fiskodlare.

Ett genomförande av dessa synpunkter kommer givetvis att fordra en mängd undersökningar av olika art. Här må endast ett par punkter framhållas, utom vad nyss nämndes angående vår bristande kännedom om fiskarnes levnadsbehov. Baserandet av fiskodlingen på sjöarnes näringsproduktion, liksom också våra framtida utsikter att kunna öka denna, förutsätter en noggrann kännedom om den allmänna ämnesomsättningen i sjöarne, ett kapitel i dessas historia, som ännu knappast är påbörjat och är synnerligen svårskrivet. Och fiskodlingens allmänna handhavande av fiskarena själva förutsätter, att metoderna utarbetas för varje fiskart till på samma gång enkel och effektiv form, något som kräver en mångfald experimentala studier.

På grund av det nu sagda och på grund av den stora areal, insjöarna in- taga i Sverige, och den stora betydelse, fisket sålunda bör kunna erhålla, synes det förvaltningsutskottet ofrånkomligt, att något bör göras från statens sida för insjöfiskets förkovran utöver vad som redan för närvarande göres.

Det säkraste sättet att bringa frågan närmare sin lösning synes förvaltningsutskottet vara, att en permanent fiskeribiologisk undersökningsanstalt upprättas av staten. Det synes nämligen ligga i öppen dag, att fiskeriintendenterna icke kunna få tid övrigt att i tillräcklig grad syssla med hithörande frågor, och att de för övrigt skulle delvis sakna de behöfliga resurserna härför. Likaså är det nödvändigt, att undersökningsverksamheten kommer under en enhetligare ledning, än vad fallet skulle bliva, om flere personer skulle betrakta den som sin uppgift. Icke heller kan mot förslaget om en statens undersökningsanstalt anföras, att vi

redan förut äga en sådan i den av Södra Sveriges fiskeriförening upprättade anstalten vid Aneboda. Denna måste nämligen i viss mån anses sakna de för en uppgift som den här avhandlade nödiga förutsättningar, nämligen i följande hänseenden:

1. Den är belägen i en trakt, där visserligen de med dammkulturen förenade synpunkterna äro väl tillgodosedda, men inom vilken icke alla sjötyper, som förekomma inom Sverige, finnas representerade.

2. Den ligger för avlägset från andra vetenskapliga institutioner, t. ex. kemiska och hydrografiska, varmed samarbete givetvis behöver äga rum.

3. Den är icke en statsinstitution.

Fisket står efter allt att döma för närvarande på övergången till en ny tidsålder: kulturstadiet. Vilken framgång vi skola uppnå vid våra försök att lägga insjöarna under kultur, beror i hög grad på hur vi från början planera den omläggning, som nödvändigt måste ske, hur säker grund vi från början kunna lägga. Det är billigare och leder fortare och säkrare till målet att från början bygga på solid grund än att bygga på måfå och sedan ändra. Den enda säkra grund, som i förevarande fall står att få, måste utgöras av vetenskap och praktik gemensamt och baseras på försöksverksamhet. Först genom en sådan påbyggnad som den nu berörda anstalten skall den nya fiskeriadministrationen sättas i stånd att utföra sina uppgifter. Upprättandet av en sådan anstalt torde därför böra betraktas som en verklig statsangelägenhet.

Dessa äro de synpunkter, som för förvaltningsutskottet varit avgörande vid bedömandet av fiskets nuvarande ställning och framtida utsikter i länet, och då förvaltningsutskottet antager, att förhållandena gestalta sig på ungefär samma sätt och bero på samma orsaker även i övriga delar av vårt land, får förvaltningsutskottet härmed i underdånighet hemställa om inrättandet av en statens fiskeriundersökningsanstalt.

Jönköping den 30 september 1915.

Underdånigst

på Förvaltningsutskottets vägnar:

*Fredr. Pettersson.*

*Fabian Lilliecreutz.*

Avskriftens riktighet betygar

*Osc. Nordqvist.*